

V L A A M S P A R L E M E N T

Zitting 1998-1999

1 april 1999

VOORSTEL VAN DECREET

– van de heer Leo Delcroix –

houdende instelling van de Vlaamse Ombudsdienst voor de Audiovisuele Media

TOELICHTING

DAMES EN HEREN,

De Vlaamse audiovisuele media kampen met een zeker gebrek aan een duidelijk en geprofileerd imago. Bijwijken wordt ook kritiek gehoord op de kwaliteit van bepaalde uitzendingen of van de nieuwsgaring of verslaggeving. Daarnaast dient gewezen te worden op de disparate structurering van de verschillende media (openbaar versus privé, Vlaams versus buitenlands, landelijk versus regionaal) en op de ontstentenis aan een doorzichtige regelgeving.

De combinatie van dat alles met de van oudsher nogal gesloten bedrijfscultuur van onze omroepen, dempt uiteraard de kloof tussen de burger en de media niet. Bovendien zijn er heel wat verschillende diensten in het Vlaamse medialandschap bevoegd om klachten te ontvangen en adviezen te verlenen. Het is voor de gewone burger in veel gevallen niet duidelijk of men gehoor moet krijgen bij de Raad van reclame en sponsoring op radio en televisie, het Vlaams Commissariaat voor de Media, de Vlaamse minister voor Mediabeleid, de Vlaamse Mediaraad, de Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie, een klachtendienst bij de omroepen zelf, of nog elders.

De instelling van een Vlaamse Ombudsman voor de Audiovisuele Media als aanspreekpunt voor de bevolking, die het gezicht kan worden van de Vlaamse Audiovisuele Media, kan een begin vormen van een meer open en democratisch beleid. Minstens, doch niet alleen symbolisch, kan de burger eindelijk de indruk krijgen met een opener bedrijfscultuur te maken te hebben.

De Ombudsman moet een informatieve rol en een bemiddelingsrol vervullen. De informatieve taak van de Ombudsman behoeft weinig commentaar. Het is duidelijk dat er een behoefte is aan een dienst die de burger informatie kan verschaffen over alle aspecten van het Vlaamse medialandschap.

Aan een bemiddelingsfunctie voor de Ombudsman is ook dringend behoefte. Onder andere de volgende conflicten met de audiovisuele media kunnen thans haast alleen op jurisprudentiële of bijna-jurisprudentiële wijze worden beslecht, wat uiteraard niet drempelverlagend werkt :

- conflicten in verband met het bronnengeheim van de journalisten ;
- klachten omtrent de inhoud of de kwaliteit van bepaalde tv- of radioprogramma's ;
- klachten omtrent de objectiviteit en de correctheid van verstrekte informatie ;
- inbreuken op auteursrechten e.d. ;
- klachten omtrent reclame en promotie op radio en tv ;
- klachten in verband met de radiozendfrequenties en conflicten in verband met het landelijke radiomonopolie ;
- opmerkingen in verband met de vorm of de inhoud van de mededelingen van de regering(en) ;
- kritieken op uitzendingen door levensbeschouwelijke verenigingen op de openbare omroep ;
- conflicten in verband met het recht van antwoord ;
- erkenning van lokale radio's.

De taak van de Vlaamse Ombudsman voor de Audiovisuele Media wordt bewust beperkt tot informatieverstrekking en bemiddeling.

Een functie van administratief toezichthouder wordt hem niet toebedeeld. Een toezichtsfunctie zou de Ombudsman te veel bevoegdheid en macht verlenen, waardoor zijn impact op de besluitvorming te groot zou worden, wat op zijn beurt zijn onafhankelijkheid in het gedrang zou brengen. Bovendien zou een toezichthoudende rol conflicteren met de taak van de diensten van de Vlaamse regering zelf en van een aantal diensten zoals het Vlaams Commissariaat voor de Media.

De functie van Vlaams Ombudsman voor de Audiovisuele Media kan, jammer genoeg, niet via de bestaande wetten of decreten worden gerealiseerd, zodat dit decretaal initiatief noodzakelijk is. Dat blijkt uit de volgende vaststellingen :

- noch het decreet van 7 juli 1998 houdende instelling van de Vlaamse ombudsdienst, noch het besluit van de Vlaamse Executieve van 9 december 1992 tot regeling van de ombudsfunctie

in de diensten en instellingen van de Vlaamse regering waarin de functie van ombudsman van de diensten van de Vlaamse regering nader wordt geregeld, bieden een voldoende wettelijke basis voor de instelling van een ombudsdienst voor de media. De ombudsdienst is immers bedoeld ter ondersteuning van de bepalingen van het decreet over de openbaarheid van bestuur en heeft bovendien geen bevoegdheden buiten de diensten van de Vlaamse regering ;

- de gecoördineerde decreten van 25 januari 1995 betreffende de radio-omroep en de televisie stellen in artikel 25, alleen een functie van gemeenschapsafgevaardigde van de Vlaamse regering in, die bevoegd is voor het toezicht op de Raad van Bestuur van de VRT. De betrokken ambtenaar ressorteert hiërarchisch echter onder de Vlaamse regering en zijn bevoegdheden zijn louter beperkt tot de openbare omroep ;
- de Vlaamse Geschillenraad is niet verpersoonlijkt zoals een ombudsman, heeft geen informatieve functie en kan alleen klachten behandelen over de inhoud van televisie- of radio-uitzendingen die een nadeel berokkenen ;
- het Vlaams Commissariaat voor de Media is te nauw betrokken bij het beleid, inzonderheid bij het vergunningsbeleid, om, voor het publiek, als een objectief en onafhankelijk orgaan door te kunnen gaan ; bovendien is ook het Vlaams Commissariaat niet voldoende verpersoonlijkt.

Commentaar bij de artikelen

Artikel 1

Dit artikel behoeft geen commentaar.

Artikel 2

In artikel 2 van het voorstel van decreet wordt het ambt van Vlaams Ombudsman voor de Audiovisuele Media ingesteld.

Artikel 3

In artikel 3 wordt de taak van de Ombudsman zo algemeen mogelijk omschreven als informatief en bemiddelend voor de audiovisuele media.

Artikel 4

Artikel 4 voorziet in de benoemingsvoorwaarden.

Het Vlaams Parlement benoemt de Ombudsman, voor een termijn van zes jaar, die slechts eenmaal mag worden vernieuwd.

In het tweede lid worden een aantal evidente benoemingsvoorwaarden opgesomd. Zo is een universitair diploma vereist, en de nodige beroepservaring.

Artikel 5

Het artikel 5 bevat een aantal onverenigbaarheden, die noodzakelijk zijn om de onafhankelijkheid en de full-time inzet van de Ombudsman te waarborgen.

Artikel 6

Artikel 6 bepaalt dat iedere belanghebbende (particuliere burger, private rechtspersoon, publieke rechtspersoon, etc.) een klacht bij de Ombudsman kan formuleren.

Artikel 7

Volgens artikel 7, kan de Ombudsman zich op gereguleerde tijdstippen over de werking van de openbare omroep laten informeren door de gemeenschapsafgevaardigde van de Vlaamse regering, bedoeld in artikel 25 van de gecoördineerde decreten betreffende de radio-omroep en de televisie.

Hij kan, wanneer hij dat wenst, een beroep doen op de diensten van het Vlaams Commissariaat voor de Media.

Daarnaast kan hij, desgewenst, ook rekenen op de bijstand of het advies van de Vlaamse Mediaraad.

Een klacht die valt onder de bevoegdheid van de Vlaamse Geschillenraad voor Radio en Televisie, of van de Vlaamse Raad voor reclame en sponsoring op radio en televisie, moet hij onmiddellijk aan die diensten overmaken.

Leo DELCROIX

VOORSTEL VAN DECREET

Artikel 1

Dit decreet regelt een gemeenschapsaangelegenheid.

Artikel 2

Er is een Vlaams Ombudsman voor de Audiovisuele Media, hierna te noemen Ombudsman.

Artikel 3

De Ombudsman heeft een informatieve en bemiddelende functie inzake vragen om informatie en klachten met betrekking tot de audiovisuele media, in de meest ruime zin.

Artikel 4

De Ombudsman wordt benoemd door het Vlaams Parlement voor een eenmaal vernieuwbare periode van zes jaar.

Om tot Ombudsman te worden benoemd, moeten :

- 1° zijn woonplaats hebben in het Vlaamse Gewest of het tweetalige gebied Brussel Hoofdstad ;
- 2° van onberispelijk gedrag zijn en de burgerlijke en politieke rechten genieten ;
- 3° in het bezit zijn van een Nederlandstalig universitair diploma of daarmee gelijkgesteld diploma ;
- 4° ten minste vijf jaar beroepservaring hebben in de audiovisuele media, op een gebied dat dienstig is voor de uitoefening van het ambt.

Artikel 5

Het ambt van Ombudsman is voltijds en is onverenigbaar met ieder ander openbaar ambt, een bezoldigde betrekking of een bij verkiezing verleend openbaar mandaat.

Artikel 6

Ieder natuurlijk persoon of rechtspersoon kan, schriftelijk of mondeling, bij de Ombudsman een vraag om informatie of een klacht indienen met betrekking tot de audiovisuele media. De Ombudsman onderwerpt iedere vraag of klacht aan een grondig onderzoek en informeert de betrokkene binnen de kortst mogelijke termijn.

De Ombudsman wordt bijgestaan door de nodige personeelsleden. Op de Vlaamse begroting wordt jaarlijks een krediet opgenomen voor de personeelsformatie.

De omroepen evenals de diensten van de Vlaamse regering zijn verplicht om aan de Ombudsman iedere gewenste medewerking te verlenen.

De Ombudsman bezorgt jaarlijks een gedetailleerd rapport over de uitvoering van zijn opdracht en zijn bevindingen aan het Vlaams Parlement, aan de Vlaamse Mediaraad en aan het Vlaams Commissariaat voor de Media. Hij formuleert daarin aanbevelingen voor het beleid.

Artikel 7

De Ombudsman kan zich op geregelde tijdstippen laten informeren door de gemeenschapsafgevaardigde van de Vlaamse regering, bedoeld in artikel 25 van de decreten betreffende de radio-omroep en de televisie, gecoördineerd op 25 januari 1995 en gewijzigd bij decreet van 29 april 1997. Hij kan, wanneer hij dat wenst, een beroep doen op de diensten van het Vlaams Commissariaat voor de Media en het advies vragen van de Vlaamse Mediaraad.

Een klacht die kennelijk ressorteert onder de bevoegdheid van de Vlaamse Geschillenraad voor radio en televisie of de Vlaamse Raad voor reclame en sponsoring op radio en televisie, maakt hij terstond aan die diensten over.

Leo DELCROIX
